

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

ПРОГРАМА

Атестаційного екзамену «Комплексний екзамен з психології»

для студентів напряму підготовки 053 – Психологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Програма затверджена вченою радою
факультету психології
протокол № 3 від 17.03.2021р.

Голова вченої ради факультету
психології

Надія КРЕЙДУН

Харків 2021

ВСТУП

Комплексний екзамен з психології є одним з видів підсумкової атестації випускників, які завершують навчання на рівні вищої освіти бакалавр. Програма атестаційного екзамену складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напрямку: 6.030102 психологія.

Атестаційний екзамен є системою запитань, які дають можливість оцінити готовність випускників до професійної діяльності. Програму атестаційного екзамену розроблено з урахуванням теоретичних знань та практичних вмінь, потрібних фахівцю з психології. Програма має забезпечити необхідний рівень проведення атестаційного екзамену, а також спрямувати студентів на повторення та систематизацію вже засвоєного матеріалу з найважливіших питань практично орієнтованих нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором, винесених на комплексний екзамен з психології. Це дисципліни з циклу фундаментальної підготовки, а саме – «Порівняльна психологія. Зоопсихологія», «Вікова психологія», «Психофізіологія», «Нейропсихологія та патопсихологія», «Основи психотерапії», «Організаційна психологія», та дисципліни з циклу професійної та практичної підготовки – «Математичні методи в психології», «Соціальна психологія», «Основи психологічного консультування», «Юридична психологія», «Психологія праці та інженерна психологія», «Педагогічна психологія», «Клінічна психодіагностика», «Політична психологія», «Етнопсихологія», «Основи неврології та психіатрії», «Психологія соматичних хворих».

Програма дає перелік основних тем / питань, на яких студенту слід зосередитись під час підготовки до комплексного екзамену з психології, та список рекомендованої літератури до кожної дисципліни.

Виклад змісту комплексного іспиту

1. Порівняльна психологія. Зоопсихологія

Предмет і методи зоопсихології. Відмінність методів етології та зоопсихології.

Походження та еволюція психіки, виникнення психічного відображення, стадії еволюційного розвитку психіки (за О.М. Леонтєвим та К.Е.Фабрі).

Характеристика психічної діяльності тварин та людини. Загальна характеристика та механізми інстинктивної поведінки тварин, поняття ключових подразників та вродженого дозвільного механізму (Н.Тінберген та К.Лоренц), структура інстинктивної поведінки за У.Крейгом.

Уявлення щодо імпринтингу (К.Лоренц). Види імпринтингу. Сензитивні періоди. Функції імпринтингу.

Класифікація видів навчання. Здатність тварин до навчання.

Підходи до вивчення мислення тварин та елементів свідомості у тварин.

Рекомендована література:

1. Корж О.П. Етологія тварин. – Суми: Університетська книга, 2016. – 236 с.
2. Меннинг О. Поведение животных: Вводный курс. – М. «Мир», 1982. – 360 с.
3. Москалець В.П. Зоопсихологія і порівняльна психологія – К.: Центр учбової літератури, 2014 – 200 с.
4. Фабри К. Э. Основы зоопсихологии: Учебник для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальностям «Психология», «Биология», «Зоология» и «Физиология». – 3-е изд. – М.: Учебно-методический коллектор «Психология», 2001. – 464 с.

2. Вікова психологія

Теорії конвергенції двох чинників психічного розвитку В.Штерна, К.Кофки; розуміння умов, джерел, рушійних сил, механізму (форми) психічного розвитку у теоріях конвергенції двох факторів.

Основні поняття епістемологічної концепції психічного розвитку Ж.Піаже; особливості й характеристика феноменів дитячого мислення.

Нове розуміння умов, джерела, рушійних сил, механізму (форми) психічного розвитку дитини за теорією Л.С.Виготського.

Критерії періодизації психічного розвитку дитини за Л.С.Виготським; криза вікового розвитку, її зміст та значення. Поняття предметної діяльності за О.М.Леонтєвим; ведуча діяльність як критерій віку.

Нове розуміння взаєностосунків між дитиною та суспільством за Д.Б.Ельконіним; суспільний дорослий та суспільний предмет; закон періодичності (чергування) ведучих діяльностей.

Криза новонародження; соціальна ситуація розвитку й ведуча діяльність віку немовляти; основні новоутворення віку немовляти; криза одного року.

Соціальна ситуація розвитку й ведуча діяльність раннього дитинства.

Соціальна ситуація розвитку й ведуча діяльність у дошкільному віці; основні новоутворення періоду.

Рекомендована література:

1. Возрастная психология: учебное пособие для студентов-психологов / Составит. Гимаева ЮА. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2013. – 112 с.
2. Кулагина И.Ю., Коллюцкий В.Н. Возрастная психология : Полный жизненный цикл развития человека. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: ТЦ Сфера, 2006. – 464 с.
3. Леонтьев А.Н. К теории развития психики ребёнка / Проблемы развития психики. 3-е изд. – М.: Изд-во МГУ, 1972. – Разд.3. – С.500-528.
4. Обухова Л.Ф. Возрастная психология: учебник для вузов. – М.: Высшее образование; МГППУ, 2000. – 460 с.

3. Психофізіологія

Предмет психофізіології. Методи психофізіологічних досліджень. Артефакти у психофізіологічних дослідженнях.

Психофізіологія управління рухами. Координація рухів, рухові програми, вироблення рухових навиків. Центральні апарати управління рухами. Схема тіла та система внутрішнього уявлення.

Психофізіологія мотивації та емоцій. Структури «емоційного» мозку. Мотиваційна система людини – структури, системи, регуляція.

Психофізіологія уваги. Орієнтовна реакція. Нервова модель стимулу. Значущість стимулу. Нейрофізіологічні механізми уваги. Структурно-функціональна організація уваги.

Психофізіологія пам'яті. Часова організація пам'яті. Стан енграми. Процедурна і декларативна пам'ять. Молекулярні механізми пам'яті.

Психофізіологія свідомості. Основні концепції свідомості. Роль півкуль головного мозку для реалізації свідомості.

Психофізіологія підсвідомого. Види несвідомого за П. В. Сімоновим.

Рекомендована література:

1. Психофизиология. Учебник для вузов / Под. Ред. Ю.И. Александрова. – СПб.: Питер, 2014. – 464 с.
2. Прикладна психологія: навчальний посібник / В.М. Павленко, І.В. Кряж, О.Л. Луценко та ін. ; за ред.. В.М. Павленко. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 532 с.
3. Тітов І.Г. Вступ до психофізіології. – К.: Академвидав, 2011. – 296 с.

4. Нейропсихологія та патопсихологія. Клінічна психодіагностика

Нейропсихологія кори головного мозку людини. Функції та патології проєкційних зон кори. Корові представництва різних аналізаторів, принцип топічної локалізації. Первинні та вторинні проєкційні зони та їх специфіка. Розлади психіки при ушкодженнях проєкційних зон кори. Елементарні способи діагностики даних ушкоджень виходячи з наглядних проявів порушень.

Функції та патології асоціативних зон кори. Локалізація асоціативних зон кори. Зв'язок із мовою, письмом і інтелектом. Розлади психіки при ушкодженнях асоціативних зон кори. Елементарні способи діагностики

даних ушкоджень виходячи з наглядних проявів порушень. Мозкова організація процесів сприйняття, мислення та мовлення.

Розлади відчуття та сприйняття і методи їх виявлення в патопсихологічному дослідженні. Галюцинації та псевдогалюцинації.

Класифікація розладів мислення Б.В.Зейгарнік.

Розлади пам'яті та способи їх виявлення в патопсихології. «Проба на запам'ятовування 10 слів» та методика піктограм.

Клінічна класифікація розладів емоцій.

Поняття «ятрогенії» та «лейбелінгу».

Установочні форми поведінки: симуляція, дисимуляція, агравація.

Шизофренія та епілепсія: їх прояви при клінічному та психологічному дослідженні.

Поняття «аутизму» та «іпохондрії».

Тест фрустраційної толерантності Розенцвейга.

Рекомендована література:

1. Заїка С.В. Навчально-методичний комплекс з курсу «Нейропсихологія», Харків: ХНУ, 2007.
2. Лурия А. Р. Основы нейропсихологии. М., 1973.
3. Лурия А. Р. Высшие корковые функции человека, М., 2000.
4. Семенович А.В. Вступ в нейропсихологію дитячого віку. 2005. Зейгарнік Б.В. Патопсихологія. – М.: Изд-во МГУ, 1999.
5. Практикум по медицинской психодиагностике: Учебно-методическое пособие. Часть 1. / Павленко В.Н., Шестопалова Л.Ф., Русакова Т.И. – Х.: ХНУ им.В.Н.Каразина, 2004. – 64 с.
6. Клиническая психология / Ред. Перре М., Бауманн У. – СПб.: Питер, 2007.

5. Математичні методи в психології

Характеристика типів шкал, вживаних в психології. Операції з числами, можливі з кожним типом шкал виміри.

Поняття генеральної сукупності і вибірки. Властивості і параметри сукупності. Репрезентативність.

Наукова і статистична гіпотеза. Нульова і альтернативна гіпотези.

Визначення статистичного критерію. Параметричні і непараметричні критерії. Рівні статистичної значущості.

Представлення кількісних даних. Числові характеристики розподілу даних.

Нормальний закон розподілу випадкової величини. Перевірка нормальності розподілу результативної ознаки.

Поняття кореляційного аналізу; кореляційного зв'язку і кореляційній залежності. Інтерпретація кореляції.

Параметричні та непараметричні критерії для залежних і незалежних вибірок.

Однофакторний та двофакторний дисперсійний аналіз.

Рекомендована література:

1. Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012.
2. Гласс Дж., Стенли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии. / Пер. с англ. М., 1976.
3. Наследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. – СПб.: Речь, 2004.

6. Соціальна психологія

Предмет соціальної психології. Суспільні відносини та міжособові відносини. Структура і функції спілкування. Спілкування як обмін інформацією, як взаємодія, як сприйняття людьми один одним. Спілкування як взаєморозуміння. Механізми психологічного впливу і соціального контролю. Конкретні способи психологічного впливу: зараження, наслідування, навіювання, переконання. Види впливу.

Психологія малих груп. Класифікація груп. Основні психологічні характеристики структури групи. Динаміка малих груп.

Психологічне трактування поняття «лідерство». Співвідношення лідерства та керівництва. Теорії походження лідерства. Стилі лідерства, типологія лідерства.

Психологія стихійних рухів. Тимчасові великі групи. Суб'єктивні ознаки масових форм стихійної поведінки. Поняття маси. Структура великих випадкових груп. Поняття натовпу. Паніка як соціально-психологічний феномен.

Соціальна психологія особистості. Поняття соціалізації. Механізми та інститути соціалізації. Поняття соціальної установки. Поняття соціальної системи. Типи соціальних систем.

Рекомендована література:

1. Андреева Г.М. Социальная психология. М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1980. – 416 с.
2. Введение в практическую социальную психологию / Под ред. Ю.М.Жукова, Л.А.Петровской, О.В.Соловей. – М., 1996.
3. Майерс Д. Социальная психология /Пер. С англ. – СПб.: Издательство «Питер», 1999. – 688с.
4. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія. Видавництво "Центр навчальної літератури", 2017, 396с.

7. Психодіагностика

Предмет та історія психодіагностики. Психометричні принципи психодіагностики. Види шкал. Номінативна, порядкова, інтервальна шкали та шкала відносин.

Аналіз завдань. Аналіз однорідності. Аналіз дискримінативності / важкості тестових завдань.

Надійність по внутрішній погодженості. Надійність еквівалентних (паралельних форм). Надійність частин тесту (розподіл навпіл). Ретестова надійність. Джерела незадовільної надійності.

Валідність тесту. Очевидна валідність. Змістовна валідність. Конструктна валідність. Критеріальна валідність. Кросс-валідізація.

Поняття дискримінативності тесту. Дельта Фергюсона. Виключні випадки дискримінативності у тестах досягнень.

Норми тесту (процентілі, z-показники, перетворені z-показники). Застосування факторного аналізу щодо перевірки факторної структури тесту, перевірки факторно-дисперсійної надійності, конструювання тесту.

Рекомендована література:

1. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. СПб.: Питер, 2005.
2. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика. Учебник для вузов. СПб.: Питер, 2006.
3. Прикладна психологія: навчальний посібник / В.М. Павленко, І.В. Кряж, О.Л. Луценко та ін. ; за ред.. В.М. Павленко. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 532 с.

8. Основи психологічного консультування

Психологічне консультування як один із видів психологічної допомоги. Психологічне консультування і психотерапія.

Мета та задачі особистісно-центрованого підходу в психологічному консультуванні.

Основні положення теорії та практики гештальтконсультування.

Основні положення теорії та практики екзистенційного консультування. Логотерапія в консультуванні.

Раціонально-емоційно-поведінкове консультування. Консультування по реалізму.

Загальна характеристика поведінкового та когнітивного консультування. Основні положення теорії та практики.

Основні положення теорії та практики трансактного аналізу.

Рекомендована література:

1. Нельсон-Джонсон Р. Теория и практика психологического консультирования. – М., Владос, 1999.
2. Митник О.Я. Томаржевський І.В. Психологічне консультування. – К., 2016.
3. Гусакова М.П. Психологическое консультирование. Теория и практика. Эксмо, 2017.

9. Юридична психологія

Правова психологія. Компоненти правової поведінки (норми права, норми моралі, норми групи).

Кримінальна психологія. Історія класифікації типів злочинців. Розподіл злочинців по об'єкту злочинного посягання. Основні принципи складання психопортрета невідомого злочинця. Критерії складання сучасної класифікації типів злочинців. Критерії складання сучасної класифікації злочинних груп.

Судова психологія. Основні питання, що вирішуються судовим експертом – психологом. Компетенції судового експерта-психолога в

цивільному судочинстві. Компетенції судового експерта-психолога в кримінальному процесі.

Пенітенціарна психологія. Предмет і завдання пенітенціарної психології.

Рекомендована література:

1. Бандурка А.М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Юридическая психология: Учебник.- Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр.дел,- 2001.-640с.
2. Прикладна психологія: навчальний посібник / Н. П. Крейдун, І. В. Кряж, А. В. Сорока та ін.; за ред. В. М. Павленко. – ХНУ імені В. Н. Каразіна, – 2015. – 532 с.
3. Сорока А. В. Юридическая психология. Краткий курс: Учебно – методическое пособие. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина – 2010. – 120с.

10. Психологія праці та інженерна психологія

Коротка історія вітчизняних і зарубіжних психологічних наук про працю. Методи психології праці.

Праця, професія, спеціальність, трудовий пост в організації та його компоненти. Ергатична система і ергатичні функції; людські фактори в ергатичних системах.

Основні поняття психологічного вивчення професій: професіографія, професіограма, психограма професіонала, професійно-важливі якості.

Класифікація професій, Класифікації видів операторської праці. Інші класифікації.

Принципи та етапи розробки методів прогнозування професійної придатності. Критерії застосовності методів професійної психодіагностики.

Оперативний образ ситуації, інформаційна та концептуальна модель керованої ситуації.

Оцінка результатів праці і трудового процесу. Задоволеність працівників працею, умовами, устаткуванням, відносинами між людьми та ін.

Рекомендована література:

1. Трофімов Ю.Л. Інженерна психологія: Підручник – К.: Либідь, 2002. – 2002. – 246 с.
2. Климов Е. А. Введение в психологию труда. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1988.
3. Толочек В.Я. Современная психология труда. -. М. ВЕК, 2006.

11. Педагогічна психологія

Закони психічного розвитку в теорії Л.С. Виготського. Роль навчання в психічному розвитку в розумінні Л.С. Виготського.

Асоціативно-рефлекторна теорія навчання. Засвоєння знань в теорії Богоявленського, Менчинської.

Закони наочності в класичному біхевіоризмі. Теорія програмованого навчання Б.Ф. Скіннера. Поняття про респондентне та оперантне навчання.

Когнітивний підхід до навчання Дж. Брунера, основні ідеї концепції.

Дослідження навчальної діяльності Д.Б. Ельконіна.

Вітчизняні розвивальні теорії Л.В. Занкова, Д.Б. Ельконіна - В.В. Давидова. Розробка та принципи концепції розвивального навчання В.В. Давидова – Д.Б. Ельконіна. Дослідження розвитку особистості в навчанні О.К. Дусавицького.

Теорія поетапного формування розумових дій П.Я. Гальперіна. Основні типи ООД. Етапи формування розумових дій.

Дослідження навчальної діяльності Д.Б. Ельконіна.

Значення спілкування в процесі формування та розвитку дитини. Зміни соціальних установок в процесі розвитку дитини.

Рекомендована література:

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Выготский Л. С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
3. Дусавицкий А. К. Развивающее образование: теория и практика. – К.: Б.И., 2002. – 145 с.
4. Сергеенкова О.П. Педагогічна психологія – К.: Либідь, 2012.
5. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. Київ, 2017 – 548 с.

12. Політична психологія

Політична психологія як наука. Загальна характеристика політичної психології як наукового знання. Методологія і теорія політичної психології. Основний категоріально-термінологічний апарат політичної психології. Класифікація методів політичної психології.

Історія політичної психології: вітчизняний та зарубіжний досвід. Політико-психологічні підходи зарубіжних дослідників.

Психологія політичної особистості. Поняття політичного індивіда, його природа та основні типи. Політична соціалізація індивідів. Політична культура як синтез політичної свідомості, менталітету та поведінки.

Психологія влади та лідерства. Влада та політична еліта як соціально-психологічні поняття. Феномен політичного лідерства: психологічні теорії та типології. Психологічний портрет політичного лідера.

Електоральна політична психологія. Основні напрямки в електоральній політичній психології. Соціально-психологічні особливості електорату. Загальна характеристика психологічних маніпуляцій у політиці.

Прикладні проблеми політичної психології. Психолог у політиці. Актуальні проблеми політичної психології в Україні та сучасному суспільстві.

Рекомендована література:

1. Москаленко В.В. Політична психологія / Навчальний посібник / В.В. Москаленко – Харків, 2017.

2. Москаленко В.В. Політична психологія: методичні рекомендації для студентів ВНЗ. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 24 с.
3. Слюсаревський М.М. Ілюзії і колізії: Нариси, ст., інтерв'ю та теми політ, та етніч. психології/ Переднє слово чл.-кор. НАН України М.В. Поповича. -К.: Гнозис, 1998.- 234с.

13. Етнопсихологія

Історія етнопсихології. Розвиток уявлень про предмет етнопсихології. Перші кросс-культурні дослідження. Школа «Культура і особистість».

Поняття "етнос", «культура» та «етнічність». Основні підходи до визначення поняття "етнос". Поняття етносу в концепції етногенезу Л.Гумільова, Поршнева та інших. Базові виміри культури.

Етнічні стереотипи та способи їх дослідження. Теоретичні уявлення про етнічні стереотипи. Стереотипи, упередження та забобони.

Етнічна ідентичність та способи її дослідження. Поняття етнічної свідомості та етнічної самосвідомості. Параметри етнічної ідентичності та їх виявлення.

Психологічні аспекти зміни індивідом культурного середовища. Психологічна акультурація. Визначення акультураційних стратегій за способом Дж.Беррі.

Методи дослідження в етнопсихології. Загальна характеристика основних методів етнопсихологічних досліджень. Лабораторний та природний експерименти як засоби дослідження міжнаціональних відносин.

Рекомендована література:

1. Павленко В.М., Таглін С.О. Етнопсихологія. – К.: Сфера, 1999.
2. Павленко В.Н., Таглін С.А. Общая и прикладная этнопсихология. Учебное пособие. – М.: Т-во научных зданий КМК, 2005.
3. Стефаненко Т.Г. Этнопсихология: Учебник для вузов. – М.: Аспект Пресс, 2003.

14. Організаційна психологія

Поняття організації. Основні характеристики організації. Організаційна структура. Класичні теорії організації. Ситуаційні теорії організації.

Змістовні теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації. Програми і методи стимулювання ефективної діяльності працівників.

Поняття та види організаційної культури. Структура та функції організаційної культури. Зміст організаційної культури. Формування організаційної культури. Вплив культури на організаційну ефективність.

Особистість і організація. Особистісні характеристики, що впливають на організаційну поведінку індивіда.

Цінності й організаційне поведіння. Атитюди. Взаємозв'язок між атитюдами і поведінням в організації. Задоволеність працею.

Цілі і завдання професійного відбору. Оцінка діяльності. Асесмент центр.

Рекомендована література:

1. Технології роботи організаційних психологів / За наук. ред. Л.М. Карамушки. — К.: Фірма «ІНКОС», 2005.
2. Джуэлл Л. Индустриально-организационная психология. — СПб.: Питер, 2001.
3. Мучински П. Психология, профессия, карьера. — СПб.: Питер, 2004.

15. Основи психотерапії

Простір психотерапії.

Механізми психотерапії.

Основи психодинамічної психотерапії.

Індивідуальна психологія А. Адлера.

Тілесноорієнтована психотерапія.

Первинна психотерапія.

Психодрама.

Гештальт-терапія.

Екзистенціальна психотерапія.

Клієнт-центрований підхід К. Роджерса.

Когнітивна психотерапія.

Інструментальні моделі в психотерапії.

Рекомендована література:

1. Каліна Н. Ф. Психотерапія: підручник / Н. Ф. Каліна. – К. : Академвидав., 2010. — 288 с.
2. Бурлачук Л.Ф., Кочарян А.С., Жидко М.Е. Психотерапія: учебник для вузов (психологические модели). – СПб.: Питер, 2013. – 472 с.
3. Карвасарский Б.Д. Психотерапія. – М.: Медицина, 1985.-303 с.
4. Кондрашенко В.Т., Донской Д.И. Общая психотерапія.- Мн.: Вышш. шк., 1997. – 464 с.

16. Основи неврології та психіатрії

Історія, предмет та структура сучасної психіатрії. Поняття норми в медицині.

Психічна патологія при неврологічних та соматичних захворюваннях.

Психічна патологія при алкоголізмі та наркоманіях.

Олігофренії та інволюційна психічна патологія.

Шизофренія.

Біполярний розлад.

Розлади особистості та суїцидальний ризик.

Теорії синдромологічного та нозологічного діагнозу в неврології.

Фобічні тривожні розлади:

Обсесивно-компульсивний розлад.

Реакція на тяжкий стрес та порушення адаптації.

Дисоціативні (конверсійні) розлади.

Соматоформні розлади.

Рекомендована література:

1. Психіатрія і наркологія : підручник / за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ "Медицина", 2015. – 512 с.
2. Клиническая психиатрия: Справ. пособие / Н.Е. Бачерников, К.В. Михайлова, В.Л. Гавенко и др. . – К. : Здоров'я, 1989. – 512 с
3. Психиатрия : учебное пособие для вузов / В.П. Самохвалов, А.А. Коробов, В.А. Мельников, Н.В. Вербенко. – Ростов-н/Д : Феникс, 2002 . – 576 с.

17. Психологія соматичних хворих

Психологічні чинники ризику та антиризиків виникнення соматичних захворювань.

Психодіагностичні дослідження хворих.

Медична психологія в профілактичній медицині.

Вплив хронічного захворювання на особистість.

Внутрішня картина хвороби. Особливості внутрішньої картини хвороби при різних соматичних захворюваннях.

Психологічні проблеми лікувального процесу.

Психологічні особливості хворих.

Психокорекційна робота з хворими.

Проблема хронічного болю.

Рекомендована література:

1. Александер Ф. Психосоматическая медицина. – М., 2000.
2. Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: підручник / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – К. : Медицина, 2018. – 312 с. + Гриф МОЗ.
3. Дідковська Л. І. Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: навчальний посібник: [для вищих навчальних закладів] / Л. І. Дідковська. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 264 с.
4. Максименко С.Д., Коваль І.А., Максименко К.С., Папуча М.В. Медична психологія / За редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник.– Вінниця: Нова Книга, 2008. – 520с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

**атестаційного екзамену «Комплексний екзамен з психології»
для студентів напряму підготовки**

053 Психологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Екзаменаційне завдання містить сто закритих питань (з варіантами відповідей), вірна відповідь на кожне з яких оцінюється у 1 бал. Підсумкова оцінка є сумою балів, отриманих за вірні відповіді. Тривалість екзамену – 3 академічні години.